

Kopstuk

Passend onderwijs vandaag

Periodiek verschijnen er evaluaties met betrekking tot de resultaten van passend onderwijs. Ik wil op deze plaats een aantal uitkomsten delen van het laatste evaluatieonderzoek door het Kohnstamm Instituut.

De term passend onderwijs is goed ingeburgerd. De decentralisatie is een feit, nieuwe procedures zijn ontwikkeld en in praktijk gebracht en over de invulling wordt volop gediscussieerd. Een van de bedoelingen van de zorgplicht van schoolbesturen is dat ouders niet meer een ronde langs scholen hoeven te maken om een plek te vinden voor hun kind, als dat extra ondersteuning nodig heeft. Uit de evaluatie blijkt dat men nog niet weet in hoeveel gevallen dat nu goed gaat en of ouders inderdaad minder 'van het kastje naar de muur' worden gestuurd.

Uit de evaluatie blijkt vervolgens dat het meest genoemde positieve gevolg van de invoering van passend onderwijs is dat de toewijzing van extra ondersteuning flexibeler is geworden en er meer hulp op maat mogelijk is. Er hoeft nu immers in het merendeel van de gevallen niet meer aangetoond te worden of een kind een beperking heeft om ondersteuning te kunnen regelen. De condities voor een meer passend aanbod zijn daarmee gecreëerd. Of dit ook betekent dat er in de praktijk daadwerkelijk betere/meer passende steun wordt geboden, kunnen we met de huidige gegevens nog niet zeggen.



Anne Hoekstra
voorzitter samenwerkingsverband
Kop van Noord-Holland VO

Daarnaast zal er ook verder nagedacht moeten worden over de vraag wat criteria voor of kenmerken van 'passende ondersteuning' kunnen zijn.

Een ander doel van de zorgplicht is er voor zorgen dat er geen kinderen meer zijn die thuiszitten. Ook de realisatie van dekkend aanbod moet hieraan bijdragen. Uit de eerste ronde gegevens blijkt dat niet in alle gevallen thuiszitten kan worden voorkomen. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat het onderwijs op sommige ondersteuningsbehoeften gewoon het antwoord niet heeft. Dit geldt bijvoorbeeld voor leerlingen bij wie een op-een begeleiding nodig is; ook het speciaal onderwijs lijkt dat niet te kunnen bieden.

Inmiddels is het thema 'thuiszitten' hoog op de agenda gezet van de samenwerkingsverbanden en komt daarmee ook prominent aan de orde in deze KopKrant. De invoering van passend onderwijs heeft dit probleem niet opgelost en zal dat ook de komende jaren niet doen waar er sprake blijft van knelpunten op het niveau van het onderwijssysteem. Deze knelpunten bestonden al vóór de invoering van passend onderwijs en verzuimd is deze essentiële hiaten in oude wet- en regelgeving aan te pakken.

Anderzijds zijn er knelpunten die te maken hebben met de praktijk van de zorgplicht: hoe deze moet worden ingevuld door professionals en wat kinderen en ouders kunnen verwachten. Die knelpunten zullen voortbestaan zolang daar geen duidelijkheid over komt voor betrokkenen.

De praktijk zal zich verder uitkristalliseren. Door de juiste randvoorwaarden te creëren kunnen de positieve ontwikkelingen van passend onderwijs doorgezet worden. De kinderen zijn immers onze toekomst en hun toekomst begint met passend onderwijs vandaag.

Partners

PO

Samenwerkingsverband
Kop van Noord-Holland
www.swvkopvannoordholland.nl

Stichting Meerwerk
De heer H. Uri
Timorlaan 45a
1782 DK Den Helder
www.meerwerk.nl
(0223) 65 93 00
info@meerwerk.nl

Stichting SURPLUS
Mevrouw J. Vosbergen
Postbus 394
1740 AJ Schagen
www.stichtingsurplus.nl
(0224) 27 45 55
j.vosbergen@stichtingsurplus.nl

Stichting Flore
Dhr. A. Groot
Postbus 279
1700 AG Heerhugowaard
www.stichtingflore.nl
(072) 566 02 00
a.groot@stichtingflore.nl

Stichting Schooltij
De heer J. Deckers
Postbus 61
1790 AB Den Burg
www.schooltij.nl
(0222) 31 65 16
info@schooltij.nl

Stichting Kopwerk
De heer J. Deckers
Postbus 444
1780 AK Den Helder
www.kopwerk.nl
(085) 273 40 00
info@kopwerk.nl

Gereformeerd Primair Onderwijs West-Nederland
De heer H. Eilander
's-Molenaarsweg 1
2401 LL Alphen a/d Rijn
www.gpown.nl
(0172) 41 88 30
h.eilander@gpown.nl

Stichting SARKON
De heer G.J. Veeter
Postbus 6040
1780 KA Den Helder
www.sarkon.nl
(0223) 67 21 50
gveeter@sarkon.nl

Stichting Comenius
De heer Th. Gauw
Postbus 6032
1780 KA Den Helder
www.abscomenius.nl
(0223) 61 38 64
directie@abscomenius.nl

Partners

PO VO

Stichting Samenwerkings-school regio Den Helder
De heer T. Jong
Postbus 6038
1780 KA Den Helder
www.sodenhelder.nl
(06) 15 31 25 82
speciaalonderwijs@live.nl

Stichting Heliomare Onderwijs
De heer S. Silvius
Postbus 78
1940 AB Beverwijk
www.heliomare.nl
(088) 92 08 888
Mtonderwijs@heliomare.nl

Stichting Aloysius
De heer R. Prast
Postbus 98
2215 ZH Voorhout
www.aloyusstichting.nl
(0252) 43 40 00
sb.nh@aloyusstichting.nl

Partners

VO

Stichting Clusius College
Mevrouw A. Lugtig-Ouweltjes
p/a Voltastraat 1
1817 DD Alkmaar
www.clusius.nl
(0224) 21 27 25
a.lutig-ouweltjes@clusius.nl

Stichting Regius College
De heer A. Hoekstra
Postbus 282
1740 AG Schagen
www.regiuscollege.nl
(0224) 29 78 41
directiesecretariaat@regiuscollege.nl

Stichting Scholen aan Zee
De heer R. de Voogd
Sportlaan 38
1782 ND Den Helder
www.scholenaanzee.nl
(0223) 54 03 00
secretariaat@scholenaanzee.nl

Stichting Ronduit
De heer J.M.M. Zijp
Rubenslaan 2
1816 MB Alkmaar
www.ronduitonderwijs.nl
(071) 514 78 33
bestuur@ronduitonderwijs.nl

Gemeente Texel **.txl**

Stichting Texel
Mevrouw F.C. Giskes
Emmalaan 15
1791 GT Den Burg
www.texel.nl
(0222) 36 22 16
bestuurlijkassistent@texel.nl

Stichting Openbaar VO NHN
De heer R.A. Gase
Arubastraat 4
1825 PV Alkmaar
www.sovon.nu
(0227) 51 38 30
ragase@sovon.nu

Aanjager Thuiszitterspact Marc Dullaert bezoekt Den Helder 'Samen naar nul thuiszitters'

Zijn G32-tour langs alle middelgrote steden heeft volgens Marc Dullaert maar één eindbestemming: dat in 2020 geen enkel kind meer langer dan 3 maanden thuiszit. Een flinke ambitie, maar zijn eerste stop in Den Helder heeft hem in ieder geval goede moed gegeven. 'Natuurlijk moeten er nog stappen gemaakt worden, maar de basis voor een goede samenwerking tussen alle partijen is er in de Kop van Noord-Holland absoluut.'

Het bezoek van Marc Dullaert, aanjager van het Thuiszitterspact, vond plaats in het Wijkhuis in Den Helder en werd bijgewoond door een divers gezelschap van leerplichtambtenaren, zorgverleners, mensen van het samenwerkingsverband (CTO) en directeuren van PO en VO.

Het ideale gezelschap om het onderwerp Thuiszitters mee te bespreken, vond Dullaert. 'Wanneer je het hebt over kinderen die langere tijd niet naar school gaan, dan kun je onderwijs en zorg niet los van elkaar zien. Als daar geen klik tussen zit, krijg je die kinderen bijna niet naar school. Goede samenwerking is dus onmisbaar, maar helaas niet in alle regio's vanzelfsprekend.'

Vergaderen op casusniveau
Waar Dullaert ook blij van werd, waren de plannen om binnen de regio op casusniveau te gaan vergaderen. 'Ik ben daar groot voorstander van. Wanneer je in complexe gevallen alle verantwoordelijken bij elkaar zet en samen kijkt hoe je een kind weer zo snel mogelijk naar school krijgt, wordt een kind meer dan een dossier of een getal in de statistieken. Mensen zijn sneller geneigd hun verantwoordelijkheid te nemen wanneer ze dicht op een casus zitten.' Want hoewel hij niet beweert dat mensen anders hun verantwoordelijkheid niet nemen, ziet hij vaak dat het afstemmen op afstand lastig is.

Preventie
Waar er volgens Dullaert nog slagen gemaakt kunnen worden, en veel aanwezigen sloten zich hierbij aan, is op het gebied van preventie. 'Wanneer een kind langdurig thuis zit, ben je eigenlijk al te laat. Want alles begint met

het signaleren: het voorkomen aan de voorkant. En dat kan alleen wanneer je het verzuim én de achterliggende redenen goed vastlegt. Hier in de regio lijkt er op schoolniveau wel een redelijk beeld te zijn van het voorliggende traject, maar het wordt nog onvoldoende geregistreerd.'

Duidelijke doelstellingen
'Daarnaast,' vindt Dullaert, 'moet iedere regio, ook de Kop van Noord-Holland, duidelijke doelstellingen durven te stellen. Landelijk is ons streven om in 2020 geen enkel kind meer langer dan 3 maanden thuis te hebben zitten. De regio's moeten dat nu zelf gaan invullen met eigen, tussentijdse doelen. Met welk percentage moet in de Kop van Noord-Holland het aantal thuiszitters eind dit jaar verminderd zijn? In welke stappen wordt het aantal vrijstellingen afgebouwd? Als de samenwerking op orde is, is het tijd ambitieuze doelstellingen vast te leggen zodat iedereen weet waar we naar toe gaan.'



'Want alles begint met het signaleren: het voorkomen aan de voorkant'

'Thuiszitters'

PO VO



Samen kijken naar wat een kind aankan

Vanuit de zorg was onder meer GZ-psychologe Miriam Roemer aanwezig op de bijeenkomst met Marc Dullaert. 'Als zorgverlener vind ik het belangrijk om hier bij te zijn. Wij zoeken dan vooral aansluiting bij het speciaal onderwijs, waar relatief veel kinderen met leerproblemen zitten. Het is goed om zoveel mogelijk kennis uit te wisselen en samen te kijken naar wat een kind aankan. Wat dat betreft zouden onderwijs, gemeente en zorg nog beter met elkaar kunnen afstemmen en samenwerken.'

'Het is in het belang van het kind dat wij ze sneller als leerbaar beschouwen'

Risicomoment: van PO naar VO

Cruciaal in het terugdringen van het aantal thuiszitters, is de overgang van PO naar VO. Door de verandering in structuur en toezicht blijken sommige kinderen de aansluiting te verliezen. Ook als er op het PO nog geen sprake van zichtbare problematiek was. Elders in deze KopKrant spreken 2 directeuren zich dan ook uit voor

meer aandacht voor het speciaal onderwijs bij de plaatsing van leerlingen. Soms kan (een tussenjaar op) het speciaal onderwijs kinderen meer houvast bieden. Om te voorkomen dat kinderen uitvallen door een "verkeerde" plaatsing na het PO, zijn een compleet groeidocument en een warme overdracht essentieel.

Waarom zitten kinderen thuis?

Weten waaróm kinderen thuis zitten, is een eerste stap in het terugdringen van langdurig verzuim. Uit onderzoek van Ingrado blijkt dat er meestal niet sprake is van één, maar van meerdere problemen. Door het verzuim goed te registreren en de redenen te achterhalen, kunnen al in een vroeg stadium de betrokken instanties bij elkaar worden gebracht. Risicoleerlingen kunnen zo sneller en beter begeleid worden, wat de kans op verzuim verlaagt.

De meest voorkomende oorzaken van thuiszitten zijn:

- Psychiatrische problemen: (vermoedens van) angsten, fobieën, psychische problematiek, psychiatrische stoornis
- Gedragsproblemen: problematisch gedrag naar anderen
- Wachten op opvang: de opnemende instelling is niet in staat direct actie te ondernemen
- Bureaucratie: regels en procedures, waarbij geen rekening gehouden wordt met de problematiek van de jongere
- Thuisproblematiek: ontbreken van structuur, onvoldoende houvast, onrust, gebroken gezin, ouders met psychiatrische stoornis

Aantal vrijstellingen omlaag

Het aantal vrijstellingen móet volgens Marc Dullaert de komende periode omlaag. Wanneer leerplichtige kinderen om bepaalde redenen echt niet naar school kunnen, kunnen zij een vrijstelling krijgen. Het gaat dan meestal om kinderen met ernstige lichamelijke of psychische beperkingen. 'Bij ernstige gevallen sta ik achter een vrijstelling, maar ik denk dat in het verleden vrijstellingen te lichtvaardig zijn afgegeven. De beoordeling moet beter én vrijstellingen uit het verleden moeten worden herzien', is de duidelijke overtuiging van Dullaert. 'Het is in het belang van het kind dat wij ze sneller als leerbaar beschouwen.'

Een belangrijke stap in het terugdringen van het aantal vrijstellingen is de toetsing door de Commissie Toelating Onderwijsvoorziening. Iedere aanvraag voor een vrijstelling moet met het CTO worden overlegd. 'Daarmee wordt de toewijzing maatwerk en wordt er beter gekeken of een kind niet tóch te plaatsen is', denkt Dullaert.

Landelijk zijn er op het moment ongeveer 5.500 vrijstellingen afgegeven op grond van artikel 5 onder A van de Leerplichtwet. Dat is een groei ten opzichte van vorig jaar. In onze regio ligt het aantal vrijstellingen rond de 30.

Thuiszitterspact

Marc Dullaert is aanjager van het Thuiszitterspact. In dit pact leggen OCW, VWS, VenJ, de PO-Raad, de VO-raad en de VNG maatregelen vast die het aantal thuiszitters moet terugdringen naar nul in 2020.

1. Gemeenten en samenwerkingsverbanden moeten bepalen wie de doorzettingsmacht heeft wanneer een kind niet geplaatst dreigt te worden.
2. Gemeenten en samenwerkingsverbanden worden opgeroepen samen een stappenplan op te stellen om thuiszitters tegen te gaan. Dit plan moet onder meer gebaseerd zijn op preventie, samenwerking met de zorg en maatwerk voor kinderen.
3. Gemeenten en samenwerkingsverbanden moeten samen het aantal vrijstellingen van de leerplicht terugdringen.
4. Ouders, en indien mogelijk de kinderen, moeten meer en beter worden betrokken bij het vinden van een passende onderwijsplek.

Doorzettingsmacht belegd

Om te voorkomen dat moeilijk plaatsbare kinderen tussen wal en schip vallen omdat niemand de eindverantwoordelijkheid voor hun plaatsing heeft, is in het Thuiszitterspact de doorzettingsmacht in het leven geroepen. Dit houdt in dat regio's moeten vastleggen wie de knoop doorhakt wanneer een kind niet geplaatst dreigt te worden.

In de regio Kop van Noord-Holland ligt de doorzettingsmacht voor het PO bij de coördinator van het samenwerkingsverband en de voorzitter van de Commissie Toelating Onderwijsvoorziening. Tot nu toe hebben zij hun bevoegdheid nog niet hoeven te gebruiken, en dat zien ze als een goed teken. 'Doel is natuurlijk om in goed overleg met alle betrokkenen de juiste plek voor een kind te vinden. Je wilt liever niet dat het nodig is een pressiemiddel als de doorzettingsmacht te gebruiken.'

Ook Marc Dullaert ziet de doorzettingsmacht als een laatste redmiddel. 'Het is goed dat deze verantwoordelijkheid is belegd, maar ik hoop dat in de toekomst zal blijken dat hij weinig gebruikt wordt.'

'Doel is natuurlijk om in goed overleg met alle betrokkenen de juiste plek voor een kind te vinden'

PO VO

